

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBlašČENEC

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana
T: 01 230 9730
F: 01 230 9778
gp.ip@ip-rs.si
www.ip-rs.si

Številka: 007-36/2021/19

Datum: 11. 1. 2022

Ministrstvo za notranje zadeve

gp.mnz@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije (EVA 2020-1711-0001) – MNENJE

ZVEZA: Vaš dopis št. IPP 007-39/2021/113 (146-01) prejet dne 13. 12. 2022 s priloženimi gradivi

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila, 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju ZVOP-1), 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (v nadaljevanju: Splošna uredba) ter 76. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (v nadaljevanju ZVOPOKD) vam posredujemo pripombe Informacijskega pooblaščenca (v nadaljevanju IP) k predlaganim spremembam Zakona o nalogah in pooblastilih policije (predlog ZNPPol-C).

IP na tem mestu opozarja, da bi morala Slovenija med drugim v okviru sprememb ZNPPol (konkretno ustreznih sprememb 112.a, 112.b, 112.c, 128. in 129. člena ZNPPol) ustrezno nasloviti tudi vse zahteve Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju SEU) v okviru sodbe v zadevi C-817/19 glede tolmačenja Direktive EU 2016/681, s katero je SEU med drugim odločilo, da:

- je treba prvi odstavek 12. člena Direktive EU 2016/681 (v nadaljevanju PNR direktiva) razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki določa petletno obdobje hrambe podatkov PNR, ki se uporablja brez razlikovanja za vse letalske potnike, vključno s tistimi, za katere niti predhodno ocenjevanje niti morebitna preverjanja, opravljena v šestmesečnem obdobju niti nobena druga okoliščina niso pokazali na obstoj objektivnih elementov, ki bi lahko dokazovali tveganje v zvezi s terorističnimi ali hudimi kaznivimi dejanji, ki so objektivno, vsaj posredno povezana z letalskim prevozom potnikov.
- Prav tako sta z omenjeno sodbo opredeljena kot s pravom EU neskladna zbiranje in obdelava neselekcioniirano vseh podatkov o potnikih za vse notranje lete v okviru EU. SEU je namreč odločilo, da je treba pravo EU in zlasti 2. člen PNR direktive razlagati tako, da nasprotuje: nacionalni zakonodaji, ki ob neobstoju resnične in sedanje ali predvidljive teroristične grožnje, s katero bi se spopadala zadevna država članica, določa sistem prenosa, ki ga izvajajo letalski prevozniki in potovalne agencije, in obdelave, ki jo opravljajo pristojni organi, glede podatkov PNR o vseh letih znotraj EU in prevozih, opravljenih z drugimi prevoznimi sredstvi znotraj EU, ki prihajajo iz te države članice, ki so vanjo namenjeni ali ki so v tranzitu prek te države članice, za namene boja proti terorističnim in hudim kaznivim dejanjem. V takem položaju mora biti uporaba sistema, vzpostavljenega s PNR direktivo.

omejena na prenos in obdelavo podatkov PNR o letih in/ali prevozih, ki se med drugim nanašajo na nekatere povezave, določene potovalne načrte ali celo na nekatera letališča, železniške postaje ali pristanišča, za katera obstajajo indici, ki lahko upravičijo to uporabo. Zadevna država članica mora izbrati lete znotraj EU in/ali prevoze, opravljene z drugimi prevoznimi sredstvi znotraj EU, za katere obstajajo taki indici, in navedeno uporabo redno pregledovati glede na razvoj okoliščin, ki so utemeljevale njihovo izbiro, da se zagotovi, da je uporaba tega sistema za te lete in/ali prevoze vedno omejena na tisto, kar je nujno potrebno.

Evropski odbor za varstvo podatkov je v zvezi s to sodbo države članice nedavno pozval naj izvedejo vse potrebne zakonodajne in druge ukrepe, da se zagotovi celovit prenos zahtev PNR direktive skladno z Listino EU o temeljnih pravicah, kot jo razlaga SEU. Zbiranje in hramba osebnih podatkov v nasprotju s temi tolmačenji ni skladna s pravom EU in zahtevami Listine EU o temeljnih pravicah.

V nadaljevanju podajamo konkretne pripombe IP po posameznih členih.

- **K 8. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 34. člena zakona, zbiranje obvestil)**

Predlog predvideva ohranitev oz. širitev bistveno omejene policistove izrecne obveznosti iz 2. odstavka 34. člena ZNPPol, da vsako osebo, od katere zbira obvestila, predhodno pouči, da je dajanje obvestil prostovoljno oz. da ima (razen v določenih primerih) pravico do anonimnosti pri podaji obvestil. IP je že večkrat opozoril, da takšni ureditvi nasprotuje in opozarja, da ureditev, da policisti smejo zadevni osebi dajati vtis, da je podaja obvestil obvezna, ni ustrezna. V praksi je namreč bojazen, da se lahko ob navedeni dikciji dogaja prav to. V praksi namreč ni življenjsko od posameznikov pričakovati, da vedo, da je njihovo sodelovanje pri zbiranju obvestil po tem členu prostovoljno in da lahko ostanejo anonimni (zlasti, ker gre za pridobivanje informacij s strani represivnega organa), zato je pomembno, da jih policist s tem seznani, razen v res omejenih in izjemnih primerih, kot npr. če je zbiranje obvestil nujno za zavarovanje življenja, nikakor pa ne v vsakem primeru zbiranja obvestil v primeru preventivnih dejavnosti.

IP zato predlaga dopolnitev besedila 2. odstavka 34. člena ZNPPol.

- **K 10. in 11. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 41. in 42. člena zakona, izvedba identifikacijskega postopka in obdelava biometričnih podatkov v vsakem identifikacijskem postopku)**

IP ugotavlja, da je s spremembami besedila 41. in 42. člena ZNPPol **raba biometrije še vedno opredeljena široko in praktično dopustna kot nadaljevanje vsakega postopka ugotavljanja identitete, saj ta v praksi ni več bistveno ločen od identifikacijskega postopka in se ga lahko izvede kjerkoli.** Obdelava biometričnih podatkov bi morala biti po mnenju IP opredeljena ožje in bolj konkretno, vezano na konkretne okoliščine in ustrezno opredeljena ter omejena na primere opredeljene v posameznih členih ZNPPol, ki urejajo specifična policijska pooblastila oz. v drugih takšnih zakonih (npr. kriminalistično-tehnična obdelava ob odvzemu prostosti po ZKP).

Zakon bi moral jasno določati, da je avtomatizirana obdelava in zbiranje biometričnih podatkov dopustna zgolj v ozko določenih primerih sicer pa le v okviru preiskovanja in odkrivanja kaznivih dejanj. Predlagane dopolnitve 41., 42. in 112. člena ZNPPol pa interpretacijo nevarno širijo na vsak identifikacijski postopek v celoti, pri čemer lahko v praksi vsako ugotavljanje identitete na cesti policija spremeni v identifikacijski postopek brez posebnih dodatnih pogojev, zgolj, če ne more ugotoviti identitete. Predlagana dikcija po mnenju IP zato ni skladna z Ustavo RS.

- **K 14. členu predloga ZNPPol-C (novo besedilo 45. člen zakona, prikrita, poizvedovalna ali namenska kontrola)**

IP ponovno ugotavlja, da sta predlagana 5. in 6. odstavek 45. člena ZNPPol preskopa glede na določbe Uredbe 2018/1862/EU, saj bi morala biti jasno določena (vsaj) obveznost izbrisa, poleg obveznosti prenehanja izvajanja ukrepa, ki pa pomeni vsebinsko nekaj povsem drugega in nujno ne vključuje tudi izbrisa razpisa vključno z osebni podatki. Poleg tega sta predlagani 5. in 6. odstavek 45. člena ZNPPol ostala precej podobna dosedanji ureditvi v ZNPPol. V času, ko se je ta pisal, pa je še veljal Sklep 2007/533/PNZ, ki je bil v primerjavi z Uredbo 2018/1862/EU manj jasen, saj slednja vsebuje poseben člen o izbrisu (55. člen), kar pri sklepu ni bil primer, zato bi bilo treba ob spremembi ZNPPol to upoštevati.

IP zato predlaga, da se besedilo 14. člena predloga ZNPPol-C (tako kot določbe 129. člena ZNPPol) uskladi z Uredbo 2018/1862/EU ter določi jasno obveznost izbrisa razpisa in z razpisom povezanih osebnih podatkov po poteku zakonsko ter v Uredbi 2018/1862/EU določenih rokov.

- **K 27. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 112. člena zakona, zbiranje podatkov – nejasna ureditev zbiranja biometričnih podatkov)**

Določbe 112. člena ZNPPol še vedno omogočajo, da bo lahko policist, ki bo izvedel identifikacijski postopek nad posameznikom, nad njim praktično brez omejitev izvajal katerekoli biometrijske ukrepe, medtem ko bo izvajanje takih ukrepov nad posameznikom, zoper katerega vodijo kazenski postopek dovoljeno samo pod strogo določenimi pogoji. Določba namreč omogoča tudi izvajanje biometrijskih ukrepov v identifikacijskih postopkih in jo je treba brati v povezavi s spremembami 42. člena ZNPPol glede ureditve izvedbe identifikacijskega postopka.

IP ponavlja svoje stališče, izraženo že v več mnenjih k predlogom sprememb ZNPPol, da **ne vidi potrebe, da je v 1. odstavku 112. člena ZNPPol splošna in neomejena podlaga za zbiranje biometrijskih podatkov**. Prav tako razvoj tehnologij kaže potrebo po jasnejši in sorazmerni ureditvi zbiranja in obdelave biometrijskih podatkov. V skladu s 7. členom ZVOPOKD je obdelava posebnih vrst osebnih podatkov prepovedana, razen, če:

- je obdelava skladna z določbami 6. člena ZVOPOKD in
- so v zakonu določeni pogoji in ukrepi, s katerimi je zagotovljeno ustrezno varstvo človekovih pravic ali temeljnih svoboščin posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, in
- je nujno potrebna za opravljanje nalog pristojnih organov, določenih z zakonom, ali jih je posameznik očitno naredil javno dostopne ali objavil, razen če gre za komunikacijo znotraj dejansko ožjega kroga oseb.

IP zato ponovno opozarja na neustreznost takega nejasnega besedila 1. odstavka 112. člena ZNPPol v povezavi z določbami 41. in 42. člena ZNPPol ter vztraja, da se raba biometrije opredeli konkretno in vezano na konkretne okoliščine in da se ustrezno opredeli ter omeji le na primere, ko je takšna obdelava nujno potrebna za opravljanje nalog pristojnih organov in ki so opredeljeni v posameznih členih ZNPPol, ki urejajo specifična policijska pooblastila oz. v drugih takšnih zakonih (npr. kriminalistično-tehnična obdelava ob odvzemu prostosti po ZKP). Prav tako morajo biti v zakonu ustrezno določeni pogoji in ukrepi, s katerimi je zagotovljeno ustrezno varstvo človekovih pravic ali temeljnih svoboščin posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki.

Zakon bi moral jasno določati, da je avtomatizirana obdelava in zbiranje biometričnih podatkov dopustna zgolj v ozko določenih primerih sicer pa le v okviru preiskovanja in odkrivanja kaznivih dejanj in če je to nujno potrebno za opravljanje nalog pristojnih organov. Predlagane dopolnitve 112. člena ZNPPol pa interpretacijo nevarno širijo na vsak identifikacijski postopek v celoti. Predlagana dikcija in obstoječa ureditev po mnenju IP ni skladna z Ustavo RS in ZVOPOKD.

- **K 30. členu predloga ZNPPol-C (nov 112.e člen zakona, avtomatizirano pridobivanje podatkov o obdelavi podatkov oseb, ki jim policija mora zagotavljati varnost)**

V izogib ponavljanja IP ne ponavlja vseh pripomb podanih na predlog besedila novega 112.e člena ZNPPol v mnenju IP št. 007-36/2021/17 z dne 8.12.2022¹.

IP pozdravlja, da je v predlogu sprememb 112.e člena ZNPPol glede na prejšnje verzije bistveno zožan nabor oseb, za katere bi se avtomatsko obdelovalo podatke o dostopih do njihovih osebnih podatkov, in sicer na (v nadaljevanju mnenja: varovane osebe):

- uporabnike prirejene identitete,
- neposredno življenjsko ogrožene uslužbencev policije, za katere je skladno s predpisom, ki ureja varovanje ogroženih uslužbencev policije, ugotovljena visoka stopnja ogroženosti in
- za izvajanja ukrepa nadzora poizvedb o izvernih podatkih zaščitene osebe po evidencah v skladu z zakonom, ki ureja zaščito prič.

Prav tako pozdravljamo vključitev varovalke z zahtevo po predhodnem pisnem soglasju zadevnih oseb, kakor tudi predlog rednega nadzora s strani IP.

Opozarjamo pa, da ostaja izredno širok nabor evidenc, v katerih se preverja podatke, med drugim tudi posebne vrste osebnih podatkov, kot so podatki v zvezi z zdravjem. IP se sprašuje o sorazmernosti in nujnosti tako širokega nabora zbirk, med katerimi je tudi register podatkov o pacientih.

IP prav tako ponovno izpostavlja:

- glede ne predvideno obsežno obdelavo osebnih podatkov bi bilo že v fazi priprave zakonske materije - če ne obvezno - pa priporočljivo izdelati predhodno oceno učinka glede varstva osebnih podatkov, saj je to najprimernejše orodje za celovito naslovitev vseh relevantnih tveganj kakor tudi za celovito presojo izvedbenih opcij (glede na predlog ZVOP-2, ki je v fazi sprejemanja, bodo tovrstne ocene učinke tudi obvezne ob pripravi zakonodajnih predlogov);
- glede na tveganja in naravo ter množičnost obdelave je izvedba predhodne ocene učinkov vsekakor nujna in obvezna pred začetkom s predlaganimi spremembami ZNPPol predvidene množične obdelave osebnih podatkov;
- IP se sprašuje, zakaj je glede na izredno velik obseg osebnih podatkov o vseh vpogledih v izredno veliko število zbirk potrebna 6-mesečna hramba vseh tako obdelanih osebnih podatkov kot izhaja iz 8. odstavka novega 112.e člena ZNPPol. Ocenjujemo, da bi bilo treba vse ostale podatke, razen zadetkov brisati bistveno prej in iz prejetega gradiva ne razberemo razlogov, ki taki ureditvi nasprotovale. Prav tako predlagamo, da se ustrezno določi kratek rok hrambe zadetkov, ki niso potrebni za morebitne konkretne postopke;

¹ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/2022/MNZ_predlog_sprememb_ZNPPol-C_112.e_in_57_clen_dec2022_P.pdf

- predlagana ureditev ne določa konkretne zbirke, kjer se bodo na podlagi 112.e člena ZNPPol pridobljeni osebni podatki hranili, morebitnih omejitev pravic posameznika in preohlapno določa režim izbrisa oz. blokiranja (vsebina bi verjetno zahtevala tudi dopolnitve 123.-129.a člena ZNPPol);
- dodatno v razmislek predlagamo tudi obveznost izvedbe rednega vsakoletnega notranjega nadzora nad izvajanjem tega člena s strani Policije;
- nameni predlagatelja so, kot izhaja iz obrazložitvev, legitimni in razumljivi, treba pa se je zavedati, da gre za resen poseg v zasebnost posameznikov in pooblastila ter pristojnosti posameznih organov, ki so upravljavci posameznih zbirk, da ima vsaka izvedbena opcija, ki na nek način vpliva tudi na samo dikcijo pravnih podlag, svoje prednosti in slabosti ter s tem povezana resna tveganja, ki jih je treba že v fazi priprave predpisa nasloviti zlasti z vidika zagotavljanja spoštovanja ustavnega načela sorazmernosti, ki zahteva, da je vsak z zakonom predviden poseg v zasebnost jasno opredeljen zgolj v obsegu, ki je nujen, potreben in učinkovit ter sorazmeren za doseg zakonitega cilja, ki ga zasleduje;
- IP v okviru mnenja ne more preferirati, potrjevati ali se kakor koli drugače opredeljevati za določeno izvedbeno opcijo, temveč je to naloga predlagatelja.

Na podlagi navedenega IP predlaga dodaten razmislek upoštevajoč izpostavljene skrbi in ustrezne dopolnitve tako 112.e člena kot izpostavljenih drugih členov ZNPPol v tem delu.

- **K 31. in 38. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 113.a in 125. člena zakona, avtomatizirano preverjanje registrskih tablic v javnem prometu in evidenca optične prepoznave registrskih tablic)**

Upoštevajoč predlagane spremembe naj bi se besedilo novega 113.a člena ZNPPol glasilo:

*»113.a člen
(avtomatizirano preverjanje registrskih tablic v javnem prometu)*

(1) Pri nadzoru cestnega prometa na javnih cestah in nekategoriziranih cestah, ki so dane v uporabo za javni promet, smejo policisti uporabljati tehnična sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic in samodejno (avtomatizirano) obdelavo ter primerjanje tako zabeleženih podatkov z evidencami iz četrtega odstavka tega člena.

(2) Ukrep iz prejšnjega odstavka zajema zbiranje podatkov, dostop do osebnih podatkov v evidencah, ki so povezane z odčitano registrsko tablico, analizo, obdelavo in primerjavo podatkov med evidencami z namenom ugotovitve ali je potrebno na tako ugotovljeni primerjavi nadaljnje ukrepanje policije glede nalog, določenih v tretjem odstavku tega člena.

(3) Policisti smejo avtomatizirano preverjanje registrskih tablic v javnem prometu in obdelavo osebnih podatkov po tem členu uporabljati:

- *pri iskanju oseb, ki so pogrešane, iskane na podlagi določb zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij in oseb za katere je ukrep iskanja vnesen v schengenski informacijski sistem,*
- *pri iskanju ukradenih vozil in registrskih tablic,*
- *za preverjanje, če ima lastnik vozila veljavno vozniško dovoljenje,*
- *za preverjanje, če je vozilo na javni cesti in nekategorizirani cesti, ki je dana v uporabo za javni promet, registrirano in tehnično ustrezno za vožnjo.*

(4) Za potrebe izvajanja tega ukrepa lahko policija primerja osebne podatke, pridobljene na podlagi optične prepoznavne registrske tablice, z:

- evidenco iskanih oseb, evidenco iskanih in najdenih predmetov ter evidenco pogrešanih oseb iz tega zakona,
- evidenco o voznških dovoljenjih iz zakona, ki ureja voznike,
- evidenco registriranih vozil in evidenco homologiranih vozil iz zakona, ki ureja motorna vozila.

(5) Zaslon tehničnega sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic prikazuje:

- identifikacijski podatek slikovnega posnetka vozila (datum in ura),
- slikovni posnetek vozila v delu, ki omogoča prepoznavo registrske tablice vozila in samega vozila,
- registrsko tablico vozila in državo registracije vozila,
- tehnični podatek o delovanju sistema,
- v primeru zadetka, navedbo evidence iz prejšnjega odstavka in podatek o lastniku vozila.

(6) Policisti smejo tehnična sredstva za optično prepoznavo registrskih tablic uporabljati le za opravljanje nalog po tretjem odstavku tega člena. Navedena tehnična sredstva je prepovedano uporabljati na način, ki bi omogočal obrazno prepoznavo. Ukrepi se lahko izvajajo le v vozilih policije z nameščeno opremo.«.

IP pozdravlja številne varovalke (kot npr. način preverjanja z izpisom zadetka ter brez izpisa konkretnih osebnih podatkov iz posameznih zbirk, prepoved uporabe z omogočanjem obrazne prepoznavne).

V 33. točki 125. člena ZNPPol pa bi bilo treba po mnenju IP z vidika načela sorazmernosti bodisi črtati bodisi ustrezno dopolniti ureditev glede zbiranja podatka o lastniku vozila, saj glede na pojasnila in ukrepe zagotavljanja najmanjšega možnega posega v zasebnost, ni potrebe, da se ta podatek za vsako preverjeno registrsko tablico zabeleži tudi v sami evidenci. Po mnenju IP zadošča, da se z njim seznanijo policisti ob konkretnem opravljanju naloge, za vnos v evidenco pa bi moral zadoščati podatek o registrski tablici vozila. Vsekakor pa ni sprejemljivo, da se v evidenco zabeleži tudi podatek o lastniku vozila tudi v vseh primerih, ko preverjanje v zakonsko predvidenih evidencah ni dalo zadetka.

IP zato ocenjuje, da bi bilo treba v 33. točki 125. člena ZNPPol bodisi črtati besedilo »in podatek o lastniku vozila, bodisi jasneje zapisati, da se zabeleži podatek o lastniku vozila zgolj v primeru zadetka po preverjanju v evidencah.

- **K 39. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 126. člena zakona, posebna pravila za vpisovanje podatkov v evidence)**

V 126. členu ZNPPol se v prvem odstavku črta besedilo »ali ugotovitve identitete osebe«. Predlog spreminja pravila glede obdelave DNK in prstnih odtisov v primeru ugotavljanja identitete osebe, saj je doslej veljalo, da se ta podatek v takem primeru sploh ne vpisuje v evidenco, po novem pa naj bi se vpisoval, vendar naj bi se v njej hranil samo do ugotovitve identitete neznane osebe.

S tem je povezana nedoslednost oziroma nejasnost pri urejanju brisanja podatkov, saj je za ta primer v prvem odstavku 129. člena ZNPPol najprej v določenih primerih predvideno brisanje (podatkov iz 8., 14. in 15. točke 2. odstavka 123. člena ZNPPol), v drugem odstavku 129. člena ZNPPol pa nadaljnja

hramba do 25 let, pri čemer določba ne opredeljuje dovolj jasno, v katerih primerih in kateri osebni podatki ter za katere osebe se brišejo, kateri pa hranijo različno dolgo (tudi do 25 let).

IP zato ocenjuje, da bi bilo treba ustrezno določiti, kateri osebni podatki, v katerih primerih in za katere osebe se brišejo ali pa še bolje določiti, da se podatki iz 8., 14. in 15. točke 2. odstavka 123. člena ZNPPol vedno takoj po ugotovitvi identitete ali v določenem bistveno krajšem obdobju, razen, če gre za izjemne, zakonsko jasno opredeljene primere, v celoti brišejo in ne samo blokirajo.

- **K 40. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 127. člena zakona, pravica do seznanitve z lastnimi osebnimi podatki)**

IP opozarja na nejasnost besedila spremenjene 3. alineje 1. odstavka 127. člena ZNPPol, ki naj bi se po novem glasilo: *»7. in 19. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona do prejema obvestila o sprejemu odločitve državnega tožilca, da se zadeva označi kot rešena in spis zaključi brez uvedbe postopka ali pravnomočni odločitvi o uvedbi kazenskega postopka, če ta ni uveden, pa po zastaranju pregona;«.*

Časovno namreč z vidika jasnosti opredelitve omejitev pravic posameznika ni jasno, katera določba velja glede omejitve seznanitve v primeru, ko postopek ni uveden: odločitev o zaključku spisa s strani državnega tožilca ali zastaranje pregona. Gre namreč za bistveno različna časovna obdobja, glede katerih nima posameznik nobene možnosti, da bi lahko jasno predvidel dolžino trajanja omejitve. Po mnenju IP pravica do izbrisa in njena zakonska omejitev ne moreta in ne smeta biti pogojena ali odvisna od slabega ali dobrega delovanja sistema posredovanja osebnih podatkov med pristojnimi organi, ampak mora v enakih primerih in pod enakimi pogoji veljati za vse posameznike enako pravilo.

- **K 41. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 128. člena zakona, roki hrambe podatkov)**

Glede spremembe prve in druge alineje 1. odstavka 128. člena ZNPPol IP ugotavlja, da je določba preveč nejasna in odprta glede na zelo raznolike navedene primere in **v posameznih primerih ne dopušča enoznačnega razumevanja, kdaj naj bi se posamezni osebni podatki brisali.** Prva in druga alineja 1. odstavka 128. člena ZNPPol naj bi se namreč po novem glasili:

»– v evidencah iz 1., 7. in 24. točke, do prejema obvestila o sprejemu odločitve državnega tožilca, da se zadeva označi kot rešena in spis zaključi brez uvedbe postopka ali izdaje sklepa o zavrženju kazenske ovadbe, ali do pravnomočne ustavitve kazenskega postopka ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe ali do izbrisa obsodbe iz kazenske evidence, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona;

– v evidencah iz 8., 14. in 15. točke, do prejema obvestila o sprejemu odločitve državnega tožilca, da se zadeva označi kot rešena in spis zaključi brez uvedbe postopka, do odstopa oddelku Specializiranega državnega tožilstva, pristojnemu za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili ali z zakonom določenim pristojnim organom v obrambnih silah, ali do najdbe pogrešane osebe ali do ugotovitve identitete neznane osebe ali identifikacije neznanega trupla ali do izdaje sklepa o zavrženju kazenske ovadbe ali do pravnomočne ustavitve kazenskega postopka ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe ali do izbrisa obsodbe iz kazenske evidence, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona;«.

IP zato predlaga, da se določba dopolni, da bo za posamezne kategorije osebnih podatkov nedvoumno jasno, kdaj se brišejo oz. kateri rok hrambe velja in da rok hrambe ne bo odvisen od slabega ali dobrega delovanja sistema posredovanja osebnih podatkov med pristojnimi organi.

Prav tako IP ponovno predlaga, da se rok hrambe podatkov API in PNR po 30. oz. 31. točki 125. člena ZNPPol v neblokirani obliki skrajša na čas, ki je potreben za izvedbo ocene tveganja, kar naj bo največ 1 mesec od datuma prejema podatkov.

- **K 42. členu predloga ZNPPol-C (sprememba 129. člena zakona, blokiranje podatkov)**

Upoštevajoč predlagane spremembe naj bi se besedilo novega 129. člena ZNPPol glasilo:

»129. člen
(blokiranje podatkov)

(1) *Po preteku rokov hrambe iz prejšnjega člena se podatki iz evidenc, katerih upravljavec je policija, blokirajo in naprej obravnavajo v skladu s predpisi, ki urejajo poslovanje organov z dokumentarnim gradivom, razen podatkov:*

- *v evidencah iz 3., 22. in 24. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona, ki se anonimizirajo;*
- *v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona, kjer se podatki po najdbi pogrešane osebe, ugotovitvi identitete neznane osebe in identifikaciji neznanega trupla brišejo;*
- *v evidencah iz 17., 19., 20., 25., 26., 27., 28., 29., 33. in 34. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona, ki se brišejo;*
- *v evidencah iz 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona, ki se psevdonimizirajo v skladu s 129.a členom tega zakona.«.*

(2) *Po blokiranju se podatki:*

- *v evidencah iz 1. in 7. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo 30 let;*
- *v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona v evidencah hranijo pet let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena zaporna kazen do enega leta, 15 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena zaporna kazen do osem let, in 25 let za kazniva dejanja, za katera je zagrožena višja zaporna kazen;*
- *ne glede na določbe prejšnje alineje se podatki v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo največ osem let od izdaje sklepa o zavrženju kazenske ovadbe za kazniva dejanja hude telesne poškodbe po prvem odstavku 123. člena, posebno hude telesne poškodbe po četrtem odstavku 124. člena, velike tatvine po 1. točki prvega odstavka 205. člena, zatajitve po četrtem odstavku 208. člena, poškodovanja tuje stvari po drugem odstavku 220. člena, omogočanja uživanja ali uporabe prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi ali postopkov v športu po prvem odstavku 187. člena, nasilja v družini po prvem in drugem odstavku 191. člena, zanemarjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja po drugem odstavku 192. člena, izsiljevanja po prvem in drugem odstavku 213. člena, poslovne goljufije po prvem odstavku 228. člena, zlorabe negotovinskega plačilnega sredstva po četrtem odstavku 246. člena KZ-1, kadar državni tožilec ravna po določbah petega odstavka 161.a in četrtega odstavka 162. člena Zakona o kazenskem postopku;*
- *ne glede na določbo druge alineje tega odstavka se podatki v evidencah iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona brišejo v roku 30 dni od odstopa oddelku Specializiranega državnega tožilstva, pristojnemu za preiskovanje in pregon uradnih oseb s posebnimi pooblastili ali z zakonom določenim pristojnim organom v obrambnih silah, od prejema sklepa o zavrženju, kadar ne gre za primere iz prejšnje alineje, od prejema pravnomočne ustavitve kazenskega postopka, pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe. V primeru, ko policija pošlje poročilo pristojnemu državnemu tožilcu, ker na podlagi zbranih obvestil in dokazov ugotovi, da ni podlage za kazensko ovadbo, se podatki hranijo 30 dni od*

prejema obvestila o sprejemu odločitve državnega tožilca, da se zadeva označi kot rešena in spis zaključi brez uvedbe postopka;

- *v evidenci iz 2. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo deset let;*
- *v evidenci iz 4. in 6. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo deset let;*
- *v evidencah iz 5., 10., 11., 12., 13., 16., 18., 21. in 23. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo dve leti;*
- *v evidenci iz 9. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona hranijo pet let.*

(3) Dostop do podatkov iz evidenc prejšnjega odstavka je policistom in pristojnim državnim organov dovoljen le zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom. Dostop do podatkov iz evidenc iz 30. in 31. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona je policistom in pristojnim državnim organom dovoljen le skladno z namenom, ki je za podatke potnikov z rezervacijo letalske karte naveden v petem odstavku 112.a člena tega zakona, in sicer za analiziranje podatkov za namen ugotavljanja specifičnih potovalnih vzorcev storilcev kaznivih dejanj iz sedmega odstavka 112.a člena tega zakona ali če je pri obravnavi teh kaznivih dejanj treba izvesti nujne aktivnosti za njihovo neposredno preprečitev, ter za izsleditev in prijetje storilcev.

(4) Po poteku rokov iz drugega odstavka tega člena se podatki anonimizirajo, razen podatkov iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena tega zakona, ki se brišejo.«

IP ponovno opozarja, da ne glede na manjše širjenje kroga podatkov in evidenc, iz katerih se osebni podatki brišejo, še vedno za velik krog evidenc določbe ZNPPol dejansko predvidevajo izredno dolg rok hrambe ter možnost dostopa tudi po tem roku, kar ni skladno z načelom sorazmernosti. **S tem ko se za številne evidence določa zgolj blokiranje podatkov in razmeroma široko pooblastilo za dostopanje do podatkov, se dejansko ne izvaja zahtevanega izbrisa, ampak gre na praktični ravni zgolj za obliko ukrepa zavarovanja osebnih podatkov.** Dostop do vseh blokiranih podatkov je namreč policistom in pristojnim državnim organom še naprej dovoljen zaradi preiskovanja vseh kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, ter v vseh drugih primerih, ki so določeni z zakonom.

Prav tako izpostavljamo, da nista dovolj jasni določbi 1. in 2. odstavka 129. člena ZNPPol glede izbrisa podatkov iz evidenc po 8. (evidenca preiskav DNK), 14. (evidenca daktiloskopiranih oseb) in 15. (evidenca fotografiranih oseb) točki 2. odstavka 123. člena ZNPPol. Zato bi bilo treba po mnenju IP jasneje zapisati, kdaj in kateri podatki se hranijo pod pogoji iz prvega odstavka (torej podatki katerih oseb se brišejo) in kdaj – za katere osebe oz. pod katerimi pogoji – se podatki hranijo v blokirani obliki pod pogoji iz drugega odstavka ter s katerimi ukrepi se zagotovi ustrezno preverjanje in brisanje (kdo je odgovoren za preverjanje točnosti ter rokov hrambe). V nasprotnem primeru bo v praksi lahko za istovrstne podatke prihajalo enkrat do brisanja drugič pa do hrambe več kot 25 let oz. do zastaranja.

Za blokirane podatke so tudi po predlagani dopolnitvi s predlogom ZNPPol-C v drugem odstavku 129. člena ZNPPol določeni izredno dolgi roki hrambe:

- za evidence iz 1. (evidenca kaznivih dejanj) in 7. (evidenca operativnih informacij) točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol **30 let**;
- za evidence iz 8. (evidenca preiskav DNK), 14. (evidenca daktiloskopiranih oseb) in 15. (evidenca fotografiranih oseb) točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol v določenih primerih **25 let**;
- za evidence iz 2. (evidenca prekrškov), 4. (evidenca identifikacij) in 6. (evidenca operativnih informacij) točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol **10 let**.

V praksi to pomeni, da so dejansko ves ta čas osebni podatki v uporabi, četudi niso dostopni popolnoma vsakemu policistu.

Prav tako ni skladna s prakso SEU in PNR direktivo ureditev, ki predvideva trajno hrambo vseh psevdonimiziranih podatkov API in podatkov PNR tudi po izteku 5-letnega skrajnega roka hrambe. PNR direktiva namreč v 4. odstavku 12. člena določa, da države članice zagotovijo, da se podatki PNR trajno izbrišejo po izteku 5-letnega obdobja. Ta obveznost ne posega zgolj v primere, v katerih so bili določeni podatki PNR (torej posamezni podatki in nikakor ne vsi) posredovani pristojnemu organu in se uporabljajo v okviru konkretnih primerov za namene preprečevanja, odkrivanja, preiskovanja ali pregona terorističnih ali hudih kaznivih dejanj; v tem primeru hrambo takšnih podatkov s strani pristojnega organa ureja nacionalno pravo.

IP dodatno izpostavlja nejasnost glede tehnične izvedljivosti določbe, da naj bi se podatki iz evidenc iz 1., 2., 4., 5., 6., 7., 9., 10., 11., 12., 13., 16., 18., 21. in 23. točke 2. odstavka 123. člena ZNPPol v skladu z 2. odstavkom 129. člena ZNPPol po poteku roka hrambe podatkov v blokirani obliki, dalje hranili v anonimizirani obliki. IP glede na vsebino podatkov, ki se hranijo v posameznih zbirkah namreč izraža zaskrbljenost glede tehnične izvedbe take anonimizacije, ki bi v primeru, da je posredno posameznike na podlagi hranjenih podatkov mogoče določiti, dejansko pomenila trajno hrambo sicer morda psevdonimizirani a vendarle osebni podatkov in ne anonimizacije. Dejansko namreč prava anonimizacija v praksi pomeni zgolj hrambo statističnih oz. številčnih podatkov oz. podatkov na podlagi katerih posameznika tudi posredno in ob uporabi podatkov iz drugih zbirk ni več mogoče določiti. **Zato predlagamo, da se v zakonu jasneje opredeli, kateri podatki in za katere namene se trajno hranijo in kateri se izbrišejo, saj ne zadošča zgolj uporaba nejasnega pojma anonimizacija.**

Dodaten resen poseg v zasebnost, na katerega je IP že opozarjal, so nejasnosti glede obravnave in nadaljnje hrambe podatkov na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (v nadaljevanju ZVDAGA) ter dostopnosti podatkov, ki se na ta način dalje hranijo. Predlagatelj te materije, ki je v primeru evidenc in spisov Policije specifična in ni primerljiva s klasičnimi upravnimi spisi, ni naslovil v ZVOPOKD, **zato ponovno opozarjamo, da bi morala država ustrezno nasloviti ureditev arhiviranja in obravnave evidenc z vidika varovanja pravic posameznikov in izbrisa podatkov, ki jih vodi Policija (zlasti gre za evidence iz točk 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 21 in 23 2. odstavka 123. člena ZNPPol), z vidika varstva osebni podatkov in dejanskega izbrisa podatkov še posebej glede na težave z izvajanjem ZVDAGA v praksi in morebitno digitalizacijo dokumentarnega gradiva v skladu z ZVDAGA.** To pomeni, da bi bilo treba opredeliti, kateri osebni podatki iz evidenc in spisov Policije se hranijo trajno na podlagi ZVDAGA in kakšne so varovalke za hrambo in nadaljnjo javno dostopnost tistih podatkov, ki se na podlagi ZVDAGA hranijo trajno. Za te odločitve bi bilo treba izvesti resno strokovno presojo ob sodelovanju policijskih strokovnjakov, strokovnjakov za človekove pravice ter Arhiva RS, pri čemer mora biti vodilo tehtanja javnega interesa arhiviranja ter pravic posameznika do zasebnosti in izbrisa tistih osebni podatkov, za katere ne obstaja več dejanski interes hrambe glede na zakonsko opredeljen namen zbiranja. Direktiva EU 2016/680 v 4. členu namreč določa, da obdelava podatkov s strani istega ali drugega upravljavca lahko vključuje arhiviranje v javnem interesu, znanstveno, statistično ali zgodovinsko uporabo za namene iz prvega odstavka 1. člena Direktive EU 2016/680, če je zagotovljena ustrezna zaščita pravic in svoboščin posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo.

IP predlaga, da predlagatelj navedeno materijo prouči in ustrezno zakonsko naslovi, saj ni sprejemljiva nastala situacija, ko so na Policiji dejansko tako rekoč trajno in po roku hrambe teoretično dostopni številni osebni podatki zgolj ob zagotavljanju ukrepov zavarovanja.

- **K 43. členu predloga ZNPPol-C (129.a člen zakona – depersonalizacija podatkov)**

IP ponovno izpostavlja, da določbe točke f 2. odstavka 12. člena PNR direktive predvidevajo brisanje vseh zbranih podatkov API (torej vseh podatkov iz evidence potnikov, prijavljenih na let (API) po 30. točki 125. člena ZNPPol) ter v skladu z zgoraj omenjeno sodbo SEU tudi zgolj selektivno hrambo podatkov PNR zgolj za določene potnike (podatkov potnikov iz sistema rezervacij letalskih vozovnic) po 31. točki 125. člena ZNPPol. Dikcija, kot jo predvideva predlog ZNPPol: brisanje zgolj podatkov, ki vsebujejo kakršne koli informacije, na podlagi katerih bi bilo mogoče neposredno identificirati potnika; posledično ni ustrezna in pravno gledano ni jasna, ne pomeni pravne varnosti in ne izpolnjuje zahtev po brisanju podatkov, po izpolnitvi namena, kot to določa PNR direktiva in praksa SEU. Pomeni namreč dejansko trajno 5-letno hrambo vseh tistih osebnih podatkov API in podatkov PNR, ki omogočajo posredno identifikacijo za vse potnike.

V tem delu sporočamo, da zgornji predpis oz. deloma že veljavni ZNPPol po mnenju IP ni skladen z zahtevami predpisov s področja varstva osebnih podatkov, prava EU in določb 38. člena Ustave RS.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav,

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka

Poslati:

- po e-pošti naslovniku;
- v vednost: po e-pošti: Ministrstvo za pravosodje, gp.mp@gov.si in ...;
- v vednost: Varuh človekovih pravic RS, info@varuh-rs.si.